Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Westervoort 2027

Besluit van de raad van de gemeente Westervoort tot vaststelling van de Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Westervoort 2027.

De raad van de gemeente Westervoort;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 oktober 2026;

gelet op artikel 8b van de Participatiewet, artikel 35, onderdeel b, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en artikel 35, onderdeel b, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);

gezien het advies van de commissie Samenleving;

besluit vast te stellen de volgende verordening:

Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Westervoort 2027

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

1. In deze verordening wordt verstaan onder:
    a. belanghebbende: de persoon op wie de Participatiewet, de IOAW of de IOAZ van toepassing is;
    b. college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westervoort;
    c. IOAW: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
    d. IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
    e. terugvordering: het geheel of gedeeltelijk terugvorderen van ten onrechte of tot een te hoog bedrag verstrekte uitkering, bijstand of voorziening.
2. Voor zover begrippen in deze verordening niet nader zijn omschreven, hebben zij dezelfde betekenis als in de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ, de Algemene wet bestuursrecht en de Gemeentewet.

Artikel 2. Toepassingsbereik

Deze verordening stelt regels voor de handhaving van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ. Daarbij is handhaving gericht op:

- het bevorderen van de naleving van wettelijke verplichtingen;
- het waarborgen van de rechtmatige verstrekking van uitkeringen en voorzieningen;
- het voorkomen en herstellen van onjuiste verstrekkingen;
- het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Hoofdstuk 2. Handhaving

Artikel 3. Uitgangspunten

1. Het college bevordert dat belanghebbenden hun rechten en verplichtingen kennen en naleven.
2. Handhaving vindt plaats op een rechtmatige, zorgvuldige en evenredige wijze.
3. Het college bevordert waar mogelijk het voorkomen van fouten en onbedoelde overtredingen en biedt belanghebbenden de gelegenheid tekortkomingen te herstellen.
4. Het college houdt rekening met de omstandigheden van het geval, de mate van verwijtbaarheid en het doenvermogen van de belanghebbende.

5. Bij de toepassing van handhavingsinstrumenten maakt het college onderscheid tussen vergissingen, onbedoelde overtredingen en bewust verwijtbaar handelen.

Artikel 4. Werkwijze

1. Het college past bij de uitvoering van handhaving de methodiek van hoogwaardig handhaven toe.
2. Deze werkwijze bevat samenhangende activiteiten op een viertal gebieden:
   a. duidelijke en tijdige voorlichting over rechten, plichten en mogelijke gevolgen van het niet naleven daarvan;
   b. heldere dienstverlening;
   c. gerichte controles op basis van signalen en andere rechtmatig verkregen informatie;
   d. een passende en evenredige inzet van handhavingsinstrumenten.
3. Het college bevordert naleving primair door voorlichting, dienstverlening, preventie en ondersteuning. Indien handhavend wordt opgetreden, is dit gericht op herstel van de rechtmatige situatie en het voorkomen van herhaling.
4. Het college werkt de in dit artikel bedoelde werkwijze nader uit in een handhavingsbeleidsplan.

Artikel 5. Terugvordering en invordering

1. Het college draagt zorg voor een rechtmatige, zorgvuldige en evenredige toepassing van de wettelijke bevoegdheden inzake terugvordering en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen en voorzieningen, alsmede van de bevoegdheden met betrekking tot het opleggen en invorderen van bestuurlijke boeten.
2. Bij terugvordering en invordering houdt het college rekening met de persoonlijke omstandigheden van de belanghebbende, de financiële gevolgen van het besluit en het perspectief op herstel van de financiële situatie.
3. Het college werkt de uitvoering van terugvordering en invordering nader uit in beleidsregels.

Artikel 6. Het afstemmen van de bijstand of uitkering en de toepassing van handhavingsinstrumenten

1. Indien de belanghebbende verplichtingen die voortvloeien uit de Participatiewet, de IOAW of de IOAZ, met uitzondering van de inlichtingenplicht, niet of onvoldoende nakomt, handelt het college overeenkomstig de wettelijke bepalingen.
2. Indien de belanghebbende onvoldoende besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan toont, handelt het college overeenkomstig de wettelijke bepalingen.
3. Indien de belanghebbende de inlichtingenplicht niet of onvoldoende nakomt, beoordeelt het college binnen de wettelijke kaders welke reactie passend en evenredig is, rekening houdend met de aard en ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid, de omstandigheden van het geval en het doenvermogen van de belanghebbende.

Hoofdstuk 3. Slotbepalingen

Artikel 7. Uitvoering

Het college kan voor de uitvoering van deze verordening beleidsregels vaststellen.

Artikel 8. Intrekking oude verordening

De Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015 wordt ingetrokken met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze verordening.

Artikel 9. Citeertitel en inwerkingtreding

1. Deze verordening wordt aangehaald als: Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Westervoort 2027.
2. Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2027.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16 december 2026.

De raad van de gemeente Westervoort,

griffier,

voorzitter,

Toelichting op de Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Westervoort 2027

Inleiding

Op grond van artikel 8b van de Participatiewet, artikel 35, onderdeel b, van de IOAW en artikel 35, onderdeel b, van de IOAZ stelt de gemeenteraad regels vast over de handhaving van deze wetten.

Deze verordening geeft de kaders voor de wijze waarop de gemeente Westervoort invulling geeft aan handhaving. Daarbij staat het bevorderen van naleving centraal. Handhaving richt zich niet alleen op het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik, maar ook op het voorkomen van fouten, het ondersteunen van belanghebbenden bij het nakomen van hun verplichtingen en het herstellen van de rechtmatige situatie wanneer onjuistheden zijn ontstaan.

De verordening sluit aan bij de uitgangspunten die met de Participatiewet in balans zijn geïntroduceerd. Daarbij wordt meer nadruk gelegd op evenredigheid, maatwerk en het doenvermogen van inwoners. Van gemeenten wordt verwacht dat zij rekening houden met de individuele omstandigheden van belanghebbenden en onderscheid maken tussen vergissingen, onbedoelde overtredingen en bewust verwijtbaar handelen.

Hoogwaardig handhaven

De gemeente Westervoort hanteert de methodiek van hoogwaardig handhaven. Deze benadering gaat ervan uit dat naleving van wet- en regelgeving het meest effectief wordt bevorderd door preventie, duidelijke communicatie, goede dienstverlening en passende handhaving.

De methodiek van hoogwaardig handhaven bestaat uit vier samenhangende pijlers:

- duidelijke en tijdige voorlichting over rechten en verplichtingen;
- dienstverlening die inwoners ondersteunt bij het nakomen van verplichtingen;
- gerichte controles op basis van beschikbare signalen en andere rechtmatig verkregen informatie;
- een passende en evenredige inzet van handhavingsinstrumenten.

Het doel van deze aanpak is het bevorderen van spontane naleving van wet- en regelgeving. Wanneer toch sprake is van een overtreding, wordt beoordeeld welke interventie passend is, waarbij herstel van de rechtmatige situatie en het voorkomen van herhaling centraal staan.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

Dit artikel bevat de begripsomschrijvingen die voor deze verordening van belang zijn. Voor zover begrippen niet afzonderlijk zijn omschreven, hebben zij dezelfde betekenis als in de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2. Toepassingsbereik

Dit artikel beschrijft het doel en de reikwijdte van de verordening. De verordening stelt regels voor de handhaving van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ. Het gaat daarbij om het bevorderen van naleving van wettelijke verplichtingen, het herstellen van onjuiste verstrekkingen en het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 3. Uitgangspunten

Dit artikel bevat de uitgangspunten die het college hanteert bij de uitvoering van handhaving.

Handhaving is niet uitsluitend gericht op het vaststellen van overtredingen en het opleggen van sancties. Het college bevordert dat belanghebbenden hun rechten en verplichtingen kennen en ondersteunt hen waar mogelijk bij het naleven daarvan.

Bij de toepassing van handhavingsinstrumenten houdt het college rekening met de omstandigheden van het geval, de mate van verwijtbaarheid en het doenvermogen van de belanghebbende. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen vergissingen, onbedoelde overtredingen en bewust verwijtbaar handelen.

Artikel 4. Werkwijze
In dit artikel is vastgelegd dat het college werkt volgens de methodiek van hoogwaardig handhaven.

De verschillende onderdelen van deze methodiek versterken elkaar. Goede voorlichting en dienstverlening dragen bij aan het voorkomen van fouten. Gerichte controles zijn nodig om de rechtmatigheid van verstrekkingen vast te stellen. Wanneer een overtreding wordt geconstateerd, wordt een passend handhavingsinstrument ingezet.

De wijze waarop het college deze werkwijze uitvoert, wordt nader uitgewerkt in een handhavingsbeleidsplan.

Artikel 5. Terugvordering en invordering
Indien ten onrechte of tot een te hoog bedrag een uitkering of een voorziening is verstrekt, beschikt het college op grond van de wet over bevoegdheden tot terugvordering en invordering.

Bij de toepassing van deze bevoegdheden houdt het college rekening met de individuele omstandigheden van de belanghebbende. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de rechtmatigheid van de verstrekte uitkering, maar ook naar de financiële gevolgen van het besluit en de mogelijkheden voor herstel van de financiële situatie.

De wijze waarop het college uitvoering geeft aan terugvordering en invordering wordt nader uitgewerkt in beleidsregels.

Artikel 6. Het afstemmen van de bijstand of uitkering en de toepassing van handhavingsinstrumenten
Dit artikel verduidelijkt dat het college handelt overeenkomstig de wettelijke bepalingen indien een belanghebbende verplichtingen uit de Participatiewet, de IOAW of de IOAZ niet nakomt.

Voor maatregelen wegens het niet nakomen van arbeids-, re-integratie- of participatieverplichtingen en wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid wordt verwezen naar de Maatregelverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Westervoort 2027.

Bij schending van de inlichtingenplicht beoordeelt het college welk handhavingsinstrument passend en evenredig is. Daarbij wordt rekening gehouden met de aard van de overtreding, de omstandigheden van het geval, de mate van verwijtbaarheid en het doenvermogen van de belanghebbende. Binnen de wettelijke kaders kan het college in daarvoor aangewezen gevallen afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete of een waarschuwing geven.

Artikel 7. Uitvoering
Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze verordening. Ter ondersteuning van een uniforme en zorgvuldige uitvoering kan het college beleidsregels vaststellen.

Artikel 8. Intrekking oude verordening
Met dit artikel wordt de Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015 ingetrokken. Vanaf de datum van inwerkingtreding geldt uitsluitend deze verordening.

Artikel 9. Citeertitel en inwerkingtreding
Dit artikel regelt de citeertitel en de datum waarop de verordening in werking treedt